

אמר להם הממונה

פרק שלישי יומא

ל

עין משפט נר מצוה

(א) גברותו: כה: קדושתו
 (ב) מעלה יד: (ג) זכות
 (ד) א' ומוספי' זכות
 (ה) פ"ד הי"ט, (ו) ושלטו יע.
 (ז) לקמן לא. ע"א. וזכור יע.
 (ח) כ"ח ל"ג, (ט) ומוספי'
 פ"א הי"ד, (י) ז"ל שנתנו,
 (יא) וקמן (לג), (טו) ויודק
 (טז), (יז) ג"ה, (יח) וייע
 מוס' נה"ג, ד"ה אהו
 וד"ה והלאה.

הגהות מורה"ב רנשבורג

[א] גמ' אמר ר"י ז"ל ז"ל
 נמוספי' ניב משום דקתני
 ממתי' כל המסך רגליו
 טעון טבילה ועממא סמא
 נשאר ז"ל על שבו
 להכי מימי' הנה ק"ד ר"פ
 הגם דעיקר קמיון שייך
 בפרק מי שמתו ע"י:

מוסף ר"י

ידיו בבית הכסא. מומיה
 יש ביט לצין בית הכסא
 ופסטי ידיו לפנים מן
 התמיכה (זכרות בה).
 ועשרה קדושי. ידיו
 ורגליו מן היור (בעיל
 יע). בו בירור. זכור
 הכפוסים, ולקמן (לג).
 יעף להו מקפלי (טו).
 על בית הפרוח. שהיה
 גטיה בחן עורה מקדשת
 (טו). חרץ מזו. טבילה
 רכשוה שאינה אפילו כשיל
 יוה"ב, שף כל ימות
 הגנה בעט און ארס
 נכנס לטוה אפילו טוהר
 עד שטובל, אכל טבילת
 הכזות ממתת יוה"ב בעיני
 גמול קדוש (טו).

תוס' ישנים

מצוה לשפשף. אמר ר"י
 כי מכלא י' לנודד שהנכנס
 להשתין מים און צריך
 לטוה ידיו אם לא שפשף.
 ולא שפשף מימיה נראה
 דאין צריך לנכך על טבילה
 ידים, מדי דהיה אנוגע
 ידיו במקום הטוהטת או
 היו רגליו מלוכלכות בעיט
 ובלואו, ואפילו אשר יר
 לא היה רביע מאיך רגל
 לנכך, אך רביע קני' לנכך
 אשר יר. [ו] א"ר אלתנן היה
 רוחה לנחות דהא כל המסך
 מים טעון קדוש, דמשמע
 אפילו ליכא כלל נילואות דלא
 פלוג רבנן בקדושת, היה
 לענין (טבילה) ונעילה.
 אך י"ל דמ"מ יהי דבני
 קדוש היה לא פלוג רבנן,
 טבילה תפלה מימיה לא
 מניט שהניכר בכל ענין,
 והילכך לא צריך. ומיהו
 היכא דשפשף ודאי צריך
 קדוש און יד' כדלמחנין
 בסמוך גבי טבילה מים טעול ידו
 יואה להשתין מים טעול ידו
 אמת וכו', והוא הדין לתפלה
 ולבני מורה. אכל און
 צריך לנכך כמו כדפישמי.
 צואה ע"י בשרו בו'.
 במקום שמתקב (נפסות)
 [בגבדון] מיירי, דאי במקום
 מגולה אפילו על הקרקע
 צריך להרחיק ד' אמות.

מזה לשפשף. צידו נילואות של מי רגלים הניתזין על רגליו שלא יאל
 בהן חוץ וגראה ככרות שפכה שאין מי רגליו מקלחין אלא שותמין
 וכרות שפכה אינו מוליד ויאמרו על בניו שאינם שלו: **במקומה.** בנקב
 פי הטבעת אסור זה לקרות ק"ש: **ידיו ציט הכסא.** ממימה מפסקת

מצוה לשפשף. תימה אמאי צריך לשפשף והא מסתמא קיימא
 לן כרבנן דר"א דאסור לאחוז בלאמה ואמרו ליה רבנן
 והלא נילואות ניתזין על רגליו וכו' אלמא דכשאומו בלאמה אין נילואות
 ניתזין על רגליו וי"ל אעפ"כ אי אפשר שלא יהו מעט ניתזין על רגליו

מצוה לשפשף. תימה אמאי צריך לשפשף והא מסתמא קיימא
 לן כרבנן דר"א דאסור לאחוז בלאמה ואמרו ליה רבנן
 והלא נילואות ניתזין על רגליו וכו' אלמא דכשאומו בלאמה אין נילואות
 ניתזין על רגליו וי"ל אעפ"כ אי אפשר שלא יהו מעט ניתזין על רגליו

מצוה לשפשף מסייע ליה לרבי אמאי דאמר
 רבי אמאי אסור לאדם שיצא בניצוצות שעל
 גבי רגליו מפני שנראה ככרות שפכה ומוציא
 לעו על בניו שהן ממוזרים אמר רב פפא
 "צואה במקומה אסור לקרות ק"ש היכי דמי
 אי דנראית פשיטא אי דלא נראית" לא
 ניתנה תורה למלאכי השרת לא צריכא דיושב
 ונראית עומד ואינה נראית ומאי שנא מצואה
 על בשרו דדאיחמר בצואה על בשרו או
 שהיו ידיו בבית הכסא רב הונא אמר מותר
 לקרות ק"ש ורב חסדא אמר אסור לקרות
 ק"ש במקומה נפיש וזהמא שלא במקומה
 לא נפיש וזהמא ת"ר: והלכה בסעודה אדם
 יוצא להשתין מים נוטל ידו אחת ונכנס דיבר
 עם חבירו והפליג נוטל שתי ידיו ונכנס
 וכשהוא נוטל לא יטול מבחוץ ויכנס מפני
 חשד אלא נכנס ויושב במקומו ונוטל שתי
 ידיו ומחזיר הטפיה על האורחין א"ר חסדא
 לא אמרן אלא לשתות אבל לאכול נוטל
 מבחוץ ונכנס דמידע ידיע דאנינא דעתיה
 אמר רב נחמן בר יצחק ואנא אפילו לשתות
 נמי מידע ידיע דאנינא דעתאי: **מתני'**
האין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפילו מהור
עד שיטבול (ד) חמש טבילות ועשרה קדושי
טובל כ"ג ומקדש בו ביום וכולן בקדש על
בית הפרוה חוץ מו בלבד פרסו סדין של
בוץ בינו לבין העם (ה) (קידש ידיו ורגליו):
גמ' שאלו את בן זומא טבילה זו למה
 אמר להם ומה המשנה מקודש לקודש
 ומקום שענוש כרת למקום שענוש כרת
 טעון טבילה המשנה מחול לקודש ומקום
 שאין ענוש כרת למקום שענוש כרת
 אינו דין שטעון טבילה רבי יהודה אומר
 "סרך טבילה היא זו כדי שיוכור טומאה
 ישנה שבידו ויפרוש במאי קא מיפלגי
 באחולי

מצוה לשפשף מסייע ליה לרבי אמאי דאמר
 רבי אמאי אסור לאדם שיצא בניצוצות שעל
 גבי רגליו מפני שנראה ככרות שפכה ומוציא
 לעו על בניו שהן ממוזרים אמר רב פפא
 "צואה במקומה אסור לקרות ק"ש היכי דמי
 אי דנראית פשיטא אי דלא נראית" לא
 ניתנה תורה למלאכי השרת לא צריכא דיושב
 ונראית עומד ואינה נראית ומאי שנא מצואה
 על בשרו דדאיחמר בצואה על בשרו או
 שהיו ידיו בבית הכסא רב הונא אמר מותר
 לקרות ק"ש ורב חסדא אמר אסור לקרות
 ק"ש במקומה נפיש וזהמא שלא במקומה
 לא נפיש וזהמא ת"ר: והלכה בסעודה אדם
 יוצא להשתין מים נוטל ידו אחת ונכנס דיבר
 עם חבירו והפליג נוטל שתי ידיו ונכנס
 וכשהוא נוטל לא יטול מבחוץ ויכנס מפני
 חשד אלא נכנס ויושב במקומו ונוטל שתי
 ידיו ומחזיר הטפיה על האורחין א"ר חסדא
 לא אמרן אלא לשתות אבל לאכול נוטל
 מבחוץ ונכנס דמידע ידיע דאנינא דעתיה
 אמר רב נחמן בר יצחק ואנא אפילו לשתות
 נמי מידע ידיע דאנינא דעתאי: **מתני'**
האין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפילו מהור
עד שיטבול (ד) חמש טבילות ועשרה קדושי
טובל כ"ג ומקדש בו ביום וכולן בקדש על
בית הפרוה חוץ מו בלבד פרסו סדין של
בוץ בינו לבין העם (ה) (קידש ידיו ורגליו):
גמ' שאלו את בן זומא טבילה זו למה
 אמר להם ומה המשנה מקודש לקודש
 ומקום שענוש כרת למקום שענוש כרת
 טעון טבילה המשנה מחול לקודש ומקום
 שאין ענוש כרת למקום שענוש כרת
 אינו דין שטעון טבילה רבי יהודה אומר
 "סרך טבילה היא זו כדי שיוכור טומאה
 ישנה שבידו ויפרוש במאי קא מיפלגי
 באחולי

מצוה לשפשף מסייע ליה לרבי אמאי דאמר
 רבי אמאי אסור לאדם שיצא בניצוצות שעל
 גבי רגליו מפני שנראה ככרות שפכה ומוציא
 לעו על בניו שהן ממוזרים אמר רב פפא
 "צואה במקומה אסור לקרות ק"ש היכי דמי
 אי דנראית פשיטא אי דלא נראית" לא
 ניתנה תורה למלאכי השרת לא צריכא דיושב
 ונראית עומד ואינה נראית ומאי שנא מצואה
 על בשרו דדאיחמר בצואה על בשרו או
 שהיו ידיו בבית הכסא רב הונא אמר מותר
 לקרות ק"ש ורב חסדא אמר אסור לקרות
 ק"ש במקומה נפיש וזהמא שלא במקומה
 לא נפיש וזהמא ת"ר: והלכה בסעודה אדם
 יוצא להשתין מים נוטל ידו אחת ונכנס דיבר
 עם חבירו והפליג נוטל שתי ידיו ונכנס
 וכשהוא נוטל לא יטול מבחוץ ויכנס מפני
 חשד אלא נכנס ויושב במקומו ונוטל שתי
 ידיו ומחזיר הטפיה על האורחין א"ר חסדא
 לא אמרן אלא לשתות אבל לאכול נוטל
 מבחוץ ונכנס דמידע ידיע דאנינא דעתיה
 אמר רב נחמן בר יצחק ואנא אפילו לשתות
 נמי מידע ידיע דאנינא דעתאי: **מתני'**
האין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפילו מהור
עד שיטבול (ד) חמש טבילות ועשרה קדושי
טובל כ"ג ומקדש בו ביום וכולן בקדש על
בית הפרוה חוץ מו בלבד פרסו סדין של
בוץ בינו לבין העם (ה) (קידש ידיו ורגליו):
גמ' שאלו את בן זומא טבילה זו למה
 אמר להם ומה המשנה מקודש לקודש
 ומקום שענוש כרת למקום שענוש כרת
 טעון טבילה המשנה מחול לקודש ומקום
 שאין ענוש כרת למקום שענוש כרת
 אינו דין שטעון טבילה רבי יהודה אומר
 "סרך טבילה היא זו כדי שיוכור טומאה
 ישנה שבידו ויפרוש במאי קא מיפלגי
 באחולי

א א ב מ"י פ"ג מהלכות
 ק"ש הלכה יא (טור ש"ע
 א"ח סי' עו סעיף ה רב
 אלפס זכרות פ"ג דף ית:):
 א ג ד מ"י פ"ו מהלכות
 זכרות ה"ל מ' (טו"ש)
 א"ח סי' קע סעיף א רב
 אלפס סוף פ"ח זכרות דף
 [מ:]:
 א ה מ"י פ"ה מהלכות
 זכרות מקדש הלכה ד:
 א ו מ"י פ"ז מהלכות עבודת
 יוה"כ הלכה ב:
 א ז ח ע"ס הלכה ג:

רבינו חננאל

ואוקיימא המטיל מים
 צריך קדוש ידים
 משום מצוה לשפשף
 הניצוצות הניתזין על
 רגליו כשמשחק. ורגליו
 משום הניצוצות עצמן.
 ואיסורא נמי איכא מפני
 שנראה כאילו מי רגלים
 אינו יוצאין בקילוח אלא
 בשתייה ככרות שפכה,
 לפיכך ניתזות הניצוצות
 על רגליו, ומי שהוא כרות
 אינו מוליד, ומבטא מוציא
 לעו על בניו שהן ממוזרי.
 אמר רב פפא צואה
 במקומה. כלומר [במקום]
 הטונפת בחורו לא ארס
 שיצאה ממנו, אפילו אם
 אינה נראית אלא כשישוב
 לעשות צרכיו, אסור
 לקרות קרית שמע כנגדה
 משום דנפיש וזהמא
 ולא דמיא לצואה על
 בשרו. ת"ר הלכה בסעודה
 יוצא יצא השתין נוטל
 ידיו אחת ונכנס, דיבר
 עם חבירו והפליג נוטל
 שתי ידיו ונכנס. הני
 מילי לסעודה אכילה),
 אבל לשתייה נכנס וישוב
 במקומו ואחר כך נוטל
 ידיו. [מתני'] אין אדם
 נכנס לעבודה אפילו הוא
 טהור עד שטובל בו.
 שאלו לבן זומא כיון
 שהוא טהור טבילה זו
 למה. אמר להם ומה כוון
 גדול ביום הכפורים שטבול
 ועשה תמיד של שחר,
 ששיבא לעשות עבודת
 היום, הוא טובל עד
 טבילה אחרת מפני שצריך
 מטהילה אינו דין שצריך
 לטהר, ור' יהודה אומר
 סרך טבילה זו. כלומר,
 מנחה השחירו עליו כדי
 שיהיה ימים ואולי יזכור
 שיש בידו טומאה ויפרוש.

(א) ר"ל ה"מ דיכול
 לעול מנחות לעשות אפלה.
 (ב) נראה דל"ל.

תוס' ישנים

מחלמא לקמן איצטיל ליה
 מוא שעשה סקין ארוכה
 לחשוט בו תיבעי לרבנן
 עד כאן לא קאמי רבנן
 התם אלא דלא עבדי עבודה
 פ"י והיינו רבנן דר' יהודה
 דלמרי שגס מטרעין טובלין
 משום דלייטי בטומאה אכל
 שאר ארס לא, מכלל דר'
 יהודה מנריך לעול שאר
 ארס אפילו און שם עבודה.

המשתנות מחוץ לפנים ומפנים לחוץ קדוש ועל שניהן
 עושה כרת הנכנס בטומאה: **טעון טבילה.** בין עבודה לעבודה כדיליף
 בפרקיין (דף ל"ג). וזה הבל מציתו לעזרה שהוא מחול אל הקדש וכו':
סרך טבילה היא זו. וזה כאלו חוצה מן התורה אלא למסך ולתפול
 בשם טבילה כדי לעלות על לב שאין טבילה אלא לטמאין ולתם ללבו
 אם יש טומאה עליו וזכור טומאה ישנה שיש עליו ושכחה ויפרוש
 מלצב לעזרה היום עד שיעריצ שמשו אחר הטבילה ולא יעבוד היום:
 באחולי

יבאחז בלאמה כלל אז יהיה רוב נילואות ניתזים על רגליו ואפילו אם
 משפשף יאה ניכר ויזיל לעו על בניו וגם יש לו טורח לשפשף הכל
 ומנימא: **האין אדם נכנס לעבודה אפילו מהור עד שהוא טובל.**
 ללו דוקא לעבודה אלא אפילו בשחיתה דלאו עבודה היא מוכח
 לקמן דבעי טבילה ואפילו בלאו עבודה רק שנכנס לעזרה וכן מוכח
 צירושלמי דקאמר לא סוף דבר לעבודה אלא אפילו שלא לעבודה
 וכן מוכח לקמן כמו שאפרש בסמוך:

ומה המשנה בין קדש לקדש בו. תימה לי איכא למפרך מה
 ואמר רבינו דכל ארס דמחייב רבי יהודה לעול מיירי שיש שם ענין עבודה להכנסת ידים לנכונות כוון סמיכה ומוספה שעלם
 נכנסין לקמן או לקריאה והנה דביטוריס, ויאה במקלמ (רביעי) [דבני] (דשפסוף) לן דמשכחת לה בכל ארס כוון ומכתי ידיו
 לשוחט. והא דלמך צירושלמי (פ"ג ה"ג) לא סוף דבר לעבודה, הכי פירוש, לא סוף דבר לעבודה גמורה (אלא) (ו) אפילו לממן
 כהוונת וסמיכה צריך. ומה המשנה בקדש לקדש בו. פירש בקונטרס היינו ממקום קדוש (מקום קדוש). וקשה והא היינו דמקום
 כהו הכי ממקום שענוש כרת למקום (כוון) ומרי וימני למה לי, ועוד לישא דמקדש לקדש לא משמע הכי דהוה ליה לממר בין קדש
 לקדש. על כן נראה לרבינו דמקדש לקדש היינו משנה מנגדי קדש לנגדי קדש דהיינו מנגדי וזכ לנגדי לכן לנגדי וזכ.
 אבר' דהם ק"י וחומר ומה המשנה בו. תימה לרבינו (דמפרש) לכן זומא דמפיק ליה מקי' ליעבי שני קדושיין לפני הטבילה
 ואחריה כמו כן גדול צוה"כ. גי. ושמא און זה אלא גילוי מילתא בעלמא. מיהו לפי' הקונטרס דגרס מקדש לקדש לא אבגדי
 קדש קאי ניחא דלא היו הקדושיין אלא טורף פשיטה ונבישה. ומיהו למה שפירש לקמן דבן זומא לא אצטרך טבילה מן התורה אלא
 ככהן שלובש בגדי קדש, וכל ארס לא אצטרך אלא מדרבנן, אחי שפיר מה שאל צריך שני קדושיין און מכל מקום לא אשכחין שני
 קדושיין אפילו כ"ג שלובש בגדי קדש, אם לא נאמר שלמד שאר ארס מכלן גדול וכהן שלובש בגדי קדש נילף מהיקשא דשאר ארס
 לענין שלא יצטרך שני קדושיין.

ואמר רבינו דכל ארס דמחייב רבי יהודה לעול מיירי שיש שם ענין עבודה להכנסת ידים לנכונות כוון סמיכה ומוספה שעלם
 נכנסין לקמן או לקריאה והנה דביטוריס, ויאה במקלמ (רביעי) [דבני] (דשפסוף) לן דמשכחת לה בכל ארס כוון ומכתי ידיו
 לשוחט. והא דלמך צירושלמי (פ"ג ה"ג) לא סוף דבר לעבודה, הכי פירוש, לא סוף דבר לעבודה גמורה (אלא) (ו) אפילו לממן
 כהוונת וסמיכה צריך. ומה המשנה בקדש לקדש בו. פירש בקונטרס היינו ממקום קדוש (מקום קדוש). וקשה והא היינו דמקום
 כהו הכי ממקום שענוש כרת למקום (כוון) ומרי וימני למה לי, ועוד לישא דמקדש לקדש לא משמע הכי דהוה ליה לממר בין קדש
 לקדש. על כן נראה לרבינו דמקדש לקדש היינו משנה מנגדי קדש לנגדי קדש דהיינו מנגדי וזכ לנגדי לכן לנגדי וזכ.
 אבר' דהם ק"י וחומר ומה המשנה בו. תימה לרבינו (דמפרש) לכן זומא דמפיק ליה מקי' ליעבי שני קדושיין לפני הטבילה
 ואחריה כמו כן גדול צוה"כ. גי. ושמא און זה אלא גילוי מילתא בעלמא. מיהו לפי' הקונטרס דגרס מקדש לקדש לא אבגדי
 קדש קאי ניחא דלא היו הקדושיין אלא טורף פשיטה ונבישה. ומיהו למה שפירש לקמן דבן זומא לא אצטרך טבילה מן התורה אלא
 ככהן שלובש בגדי קדש, וכל ארס לא אצטרך אלא מדרבנן, אחי שפיר מה שאל צריך שני קדושיין און מכל מקום לא אשכחין שני
 קדושיין אפילו כ"ג שלובש בגדי קדש, אם לא נאמר שלמד שאר ארס מכלן גדול וכהן שלובש בגדי קדש נילף מהיקשא דשאר ארס
 לענין שלא יצטרך שני קדושיין.

פירש רבינו דאטעול ידו אחת קאי, צריך לטוהל פנים פן יחשדוהו שלא נוטל אכל אכל לטוהל טעל מצחון
 דאין כאן חשד דודאי טעל [ד] אטינא דעמיה ליתן פרוסה בחון פיו אם לא טעל, אמר רב נתנן אלא אפילו לשתות מידע ידיו אינא
 לשתות, אלא היינו שמה בלא טבילה לאחר שפשף מי רגלים. אכל מחון פירוש הקונטרס משמע דקאי אהפליג נוטל שתי ידיו
 אפילו נכנס לשתות שמה יתן פרוסה לחון פיו, אכל משום שמה לא דהטעל ידיו לפירות הכי זה מגפי הכות. על כן נראה כפירוש
 רבינו. ומתן משמע שמענין דכל ארס השתמין מים ושפשף בידו צריך לטוהל מיד אחו די שפשף, והיכא דהפליג עשה אחת או
 שתי לפירות הקונטרס צריך לטוהל שתי ידיו ואע"פ שלא שמה כל כך שיעטרם שיחזור ברכה למפרע [כד]למריין בערבי פסחים (ב),
 אן. ואפילו היכא שנתנו לשתות יש לחוש שמה יתן פרוסה לחון פיו לפירות הקונטרס דהכל. מתני', אין אדם נכנס לעבודה בו'.
 פירש הקונטרס לעבודה לאו דוקא. מיהו בכל הספרים שלנו ובה פס"ח גרס און ארס נכנס לעזרה לעבודה, ואמאי נקטיה. והכי
 נמי משמע בגמ' דלא מפיך ליה בן זומא אלא מכל וזומר דכהן גדול ביום הכפורים משנה מנגדי קדש לנגדי קדש בו, דהיינו
 לצורך עבודה, ואפילו ר' יהודה לא פלוג עליה, דליכא צויהיה אלא לענין לתיקש בעשה. אכל (מתי) [און] הכי נמי בעי לצורך עבודה.
 אכל קשה לרבינו מחלמנין בגמרא ומי אית ליה לר' יהודה אן סברא והתניא מטרע עומד וטובל בשער וקנור ר' יהודה אומר
 אינו צריך לעולו שכבר טבל בו, ומטרע ודאי לא עבדי עבודה. י"ל דהכנסת ידיו לנכונות [היינו] לצורך עבודה. אכל קשה לרבינו

יב א מיי פ"ב מהלכות
עבודת יוה"כ הלכה ג
ופ"ה מהלכות ביאת מקדש
הלכה ז:
יג ב מיי פ"ה מהלכות
ביאת מקדש הלכה א:
יד ג מיי פ"ד מהלכות
מחוקרי פסיה הלכה
א:
טו ד שם הלכה ז:
טז ה שם הלכה א:

רבינו הגנאל

ואם לא טבל ועבר ואומר
רמאי אנפשי ולא איכר
עבודתו כשורה. ולכן זומא
מי שלא טבל מחיל
עבודתו. ואקשינן עליה
והתניא כהן גדול שלא
טבל כ"י עבודתו כשורה,
אבל קידושו, שנאמר
ורחצו ידיהם ורגליהם ולא
ימותו, אם עבר בלא
קידוש עבודתו פסולה.
ופרקין אלא למיכס
בעשה, שאמר רחוק את
בשרו במים במקום קודש
ולבש את בגדיו ויצא
ועשה את עולתו וגו'.
לכן זומא קאי בעשה
כדאמרן כל המשנה צריך
טבילה, לר' יהודה לא
קאי בעשה. ואקשינן וני
ר' יהודה מצריך ליכנס
בעורה בטבילה משום
סוך, והתניא מצורע טבל
ועומד בשני ניקור כדי
להוות עליו. ר' יהודה
אומר אינו טובל שכבר
טבל מבערב. ופרקין
ההוא כדקתני טעמא
שכבר טבל מבערב. כלומר
אילו לא טבל בערב היה
מצריכו טבילה כטעמיה.
ואקשינן וני ר' יהודה לא
מצריך טבילה למצורע,
והתניא לשכת המצורעין
ששם מצורעין טובלין,
ור' יהודה אומר לא
מצורעין בלבד אמרו אלא
כל אדם. מכלל שגם
המצורעין טובלין. ופרקין
הא דתני כ"י יהודה
בדלא טביל עדיין כלא.
ודחי להאי, ולפרוקא
נמי דפרוק צריך טבילה
כדאסח דעתיה דחיישי
שמוא נגע בטומאה ולא
ידע, גם זו נחת
הדיחיה דהוא זומא שלישי
ושביעי בעי. ואמרין
אלא לעולם דלא אסח
דעתיה, והאי דקתני אינו
טובל, בשבטל בערב על
דעת ביאת מקדש. והאי
טבל על דעת ביאת
מקדש, דקיי"ל כי הטובל
לדברי אצי"פ שטתיר אינו
טהור לחמור ממנו, כדתנן
במסכת חגיגה פרק ב'
הטובל לתרומה והחוקק
לתרומה אסור לקדש.
הטובל לקדש והחוקק
איבעית אסור לחטאה.
בא מתנייתא בלבד אלא
הכי קתני ר' יהודה אומר

רבי יהודה אומר לא מצורע בלבד אמרו אלא כל אדם. לפרש"י
דפירש לעיל בפ"ק (דף טו): רב אלא בר אהבה אמר הא מני
ר' יהודה היא דתמיד משום דאשכחן דפליגי אסתמי דמדות ומיימי
ברייתא דשמעינן ליה לרבי יהודה דאמר מוצח ממוצע וסתמא
דמדות לית ליה מוצח ממוצע מהא
דכחא הוה מצי לאיתויי דפליגי
אסתמא דרישא י"ל מהא דכחא לא
מצי לאיתויי ראיא דאיכא למימר
שאני הכא דפליגי צהדיא צמשה
אזל היכא דלא הזכרה צמשה דפליגי
דילמא לא פליגי להכי מיימי מההיא
דמוצח ממוצע ועי"ל דמהכא לא
הוה שמעינן דפליגי דאיכא למימר
כולה ר"י היא ומשום דקתני ברישא
שהלשכה קרויה לשכת מצורעין ופירש
למה נקראת כך לפי ששם מצורעין
טובלים ומעיקרא ניתקנה צביל
זה קאמר ר"י דלאחר שנתקנה
הרגילו לטבול זה כל אדם טהור
הרואה ליכנס לעזרה:

אי דלא טביל הערב שמש בעי.
תימה לי מאי קפריך הא
זימי ספרו אינו אסור ליכנס אלא
צמחה שכינה ולשכת מצורעין
לא היתה צודק מדנקטו לה
מחוקרי כפורים י"ל דהכי פריך
כיון דלא מצי להכניס ידיו לצמחות
היום עד שיעריב שמשו ל"ל דעיי"ל
צהר הצית לטבול שם צמחא אי
צמחיני איירי וכבר טבל מצמחי טביל
התם כדי שלא יסח דעת שחזרו לו
להכניס ידיו מיד אי נמי י"ל נהי
דמדאורייתא מותר ליכנס צהר הצית
כל ימי ספרו מ"מ מדרבנן גזרו שלא
יכנס דצפרק צתרא דנגעים [מ"ב]
קאמר דלאחר תגלחת ימי [גמרין]
הרי הוא כשרן וצפ"ק כללים [מ"ח]
מן עזרת שנים מקודשת הימנו שאין
שום טבול יוס נכנס לשם ולשכת
מצורעין היתה עומדת בעזרת שנים
והיא אחת מארבע לשכות שצברע
מקצועותיה: **ה' היסח הדעת**
שלישי ושביעי בעי. טמא שרן וצבילה
וכל הנך דלא מצריכין להו הזאת
שלישי ושביעי צ"ל כגון דלא אסחו
דעתייהו: ניבא רבנן דפליגי
ע"ה דר"י בן זומא ס"ה. פרש"י
ונימא דהני רבנן לאו היינו רבנן
דפליגי עליה צמדות ותימה לי א"כ

מאי מספקא ליה לצדיי דפשיטא דלית לן למימר דפליגי ארצנן
דמסכת מדות דאס כן קשה דרבנן אדרצנן דצמחה דוכתי פריך
הכי דר"י אדר"י קשיא דרבנן אדרצנן ל"ק ומשני וכו' ולא משתמיט לשנויי צשום דוכתא תרי רבנן נייהו אלא צ"ל דאפילו אי ס"ל כבן
זומא לא פליגי ארצנן דר"י דמסכת מדות דאיכא למימר נמי התם הוא הדין שאר כל אדם והא דנקט מצורעין משום דעיקר הלשכה
נתקנה צביל כך שיש צהן צורך לטבול ולהכניס ידיהם לאלתר לצמחות א"כ נקט מצורע להודיעך כחו דר"י דפליגי ואמר לא מצורע אמרו
אלא שאר כל אדם דוקא א"כ דוקא נימא דכהא פליגי דת"ק סבר דלשאר כל אדם הנכנס לעזרה היה במקום אחר ור"י סבר דלא
מצורעין צביל שם צמחה לעזרה א"כ איכא למימר כולה ר"י היא ומשום דקאמר מעיקרא שהלשכה
נתקרה לשכת מצורעין לפי שניתקנה תחילה לטבול מצורעין להודיעך כחו דר"י אלא אי דאורייתא אי דרבנן אכל תרווייהו
בבן זומא כבירא דהו. הוא הדין דכר"י נמי סבירא להו דעד כאן לא פליגי בן זומא ור"י אלא אי דאורייתא אי דרבנן אכל תרווייהו
מוזרו דטהור הנכנס לעזרה צעי טבילה אלא נקט בן זומא משום דעיקר השאלה נשאלה ממנו ומשיב דעבי טבילה:

באחולי עבודה קא מיפלגי לבן זומא מחיל
עבודה לר"י לא מחיל עבודה ולבן זומא מי
מחיל ^הוהתניא כהן גדול שלא טבל ולא
קידש בין בגד לבגד ובין עבודה לעבודה
עבודתו כשורה אחד כהן גדול ואחד כהן
הדיוט בשלא קידש ידיו ורגליו שחרית
ועבר עבודה עבודתו פסולה אלא למיכס
בעשה קא מיפלגי לבן זומא קאי בעשה
לר' יהודה לא קאי בעשה ומי אית ליה לר'
יהודה האי סברא ^ווהתניא ^אמצורע טובל
ועומד בשער ניקור רבי יהודה אומר אינו
צריך טבילה שכבר טבל מבערב ההוא
כדתני טעמא שכבר טבל מבערב ודקארי
לה מאי קארי לה משום דקא בעי למרמא
אחריתי עליה לשכת המצורעין ששם
מצורעין טובלין ר"י אומר לא מצורעין
בלבד אמרו אלא כל אדם לא קשיא הא
דטביל הא דלא טביל אי דלא טביל הערב
שמש בעי אלא אידי ואידי דטביל הא דאסח
דעתיה הא דלא אסח דעתיה אי אסח דעתיה
הזאת שלישי ושביעי בעי דאמר ^ור' דוסתאי
בר מתון אמר רבי יוחנן הסח הדעת צריך
הזאה שלישי ושביעי אלא אידי ואידי דלא
אסח דעתיה ולא קשיא הא דטביל על דעת
ביאת מקדש הא דלא טביל על דעת ביאת
מקדש ואב"א תני לא מצורעין אמרו אלא
כל אדם רבינא אמר רבי יהודה לדבריהם
דרבנן קאמר להו לדידי מצורע אין צריך
טבילה לדידכו אודו לי איזי מיהת דלא
מצורעין בלבד אמרו אלא כל אדם ורבנן
מצורע דייש בטומאה כל אדם לא דיישי
בטומאה א"ל אביי לרב יוסף נימא רבנן
דפליגי עליה דר"י כבן זומא סבירא להו
והאי דקתני מצורע להודיעך כחו דר"י או
דילמא שאני מצורע דדייש בטומאה א"ל
השאני מצורע דדייש בטומאה א"ל אביי לרב
יוסף ^ולר"י דאמר סוך) טבילה (היא) זו
חוצץ

צאהו עבודה. אס לא טבל שחרית ועבר: **לכן זומא.** דאמר
דאורייתא היא שהרי ניתן ק"ו לידרש הויא עבודתו ממוצח: **לרבי**
יהודה. דאמר דרבנן היא לא מחיל: **ולכן זומא מי מחיל.** והא מכתן
גדול ציוס הכפורים יליף לה והוא עצמו שלא טבל ולא קדש ציוס"כ
צין צגדי זהב לצגדי לכן שהוא
משנה זה עבודתו כשירה: **אחד**
ר"ג כו' עבודתו פסולה. צפרק שני
דצבחים (דף יט): **ילפינן דכשלא רחוק**
ידים ורגלים מחלל עבודה: לכן
זומא קאי עליה בעשה. מק"ו דר"ג
שעובר בעשה דכתיב (ויקרא טו)
ורחץ ^ה את צפרו צמים ולצס:
ומי איס ליה לר' יהודה הך צברא.
דמתני' שיהיו כל הנכנסין לעזרה
לריכין טבילה: **מצורע.** צמחיני
שלו אצי"פ שטבל צמחיני כדכתיב
וגו' חזור וטובל צמחיני כשצביל
קרבנותיו: **ועומד בשער ניקור.**
להכניס ידיו ורגליו צניס למתן
צהונות מדם האשס ושמן הלוג:
כדתי טעמא שצבר טבל צבר.
רבי יהודה לטעמיה דאמר אין
טבילת שחרית הצאים לעזרה אלא
לוזר טומאה ישנה וזה אין לריך
לכן שהרי טבל אמש לכל טומאה
שעליו: **ודקארי לה מאי קארי לה.**
מי שעוסק צמשה זו להשיב ממנה
צצית המדרש למה נתעסק הלא
טעם מפורש זה: **לשכת מצורעין.**
למה נקראת לשכת מצורעין: **ששם**
מצורעין טובלין. צביל שמכניסין
צהונותיהם לעזרה: **אלא כל אדם.**
הנכנס לעזרה מדקאמר צביל מכלל
דאית ליה טבילה צמזרע: **דלא**
טביל מצברצ לזרעתו: אסח
דעפיס. משמירת גופו לריך הזאה
שמה נכנס לאלה המה ולא שם אל
לצו: **לידי מצורע אין לריך טבילה.**
שצבר טבל: **דייש בטומאה.** אותה
טומאה והורגל עד נכשו ליגע
צטומאה לפיכך הוא צמשה טומאות
שמה אחר טבילה נגע: **נימא רבנן**
דפליגי עליה דר"י. צמחיני קמייתא
דקתני מצורע טבול ועומד וכו' כבן
זומא סבירא להו דאמר דאורייתא
היא לכל אדם הילכך לא שגא טבל
א מצברצ ול"ש לא טבל ולאו היינו
רבנן דמתני' דפליגי עליה צמשה

מאתמול על דעת ביאת מקדש לריך עכשיו לחזור ולטבול כמו שארץ כהן גדול. ועוד דלמרינן לקמן לימא רבנן דאמרי מצורע (יעמד)
לן קאמר איכא צמחיני טבל מצברצ. לכן זומא לריך טבילה ור"י לא לריך. י"ל דלא אשכחן בהדיא דלכן זומא לריך טבילה שנית
ואצי"פ ומקל וזומר דכאן גדול נפקא, אלא מצברצ אמרינן הכי. רבינא. בבן זומא סבירא דהו. הכי נמי הוא מצי למימר כתיב
יהודה סבירא להו בשאר כל אדם דמתריך טבילה משום טומאה ישנה, אלא רבותא נקט דאפילו כבן זומא דמשיב נקט מצורע סבירא
לה, או דילמא אפילו מדרבנן לא מצריכין טבילה אפילו בשאר כל אדם. ניבא רבנן דפליגי ע"ה דר"י בבן זומא סבירא דהו.
ואי"ת הא לא אשכחן דמיימי בן זומא אלא צביל (גדול) שצבר טבילי גדי קדש, אכל שאר כל אדם לא כדפירשמי לעיל. י"ל בן זומא מחייב
מדרבנן ומסברא דיע ליה מלמולא.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ורחק במים
את בשורו ולצס:

הגהות מהר"ב

רנשבבורג
[א] רש"י ד"ה נימא רבנן
וכו' הלך ל"ש טבל מצברצ
וכו'. מלת מצברצ נחמק
וכי"צ דעת ביאת מקדש
ודוק:

מוסף רש"י

שלא טבל ולא קידש.
כגון צמחה עבודתו על ציוס
הכפורים דלפינן (לקמן)
לכ) שהוא משנה מצברצ
זהב לצגדי לכן ומכתיב
לכן לצגדי זהב, וצריך לכל
חילוף טבילה וצ"ל קידושין
מן המקדש, אס לא טבל
ולא קידש עבודתו כשירה
(ובחיים ט). שלא קידש
ידיו ורגליו שחרית. צין
ציוס הכפורים צין צבל
השנה, עבודתו פסולה.
כדלפינן חוקק (שס).

חוס' ישנים

בין בגד צבצר. פירוש בגדי
חול וצבצו קדש, וצין עזרה
לעזרה מצברצ לכן לצגדי
זהב ומצי מילי ימיכו ולהל
כפירוש הקושטות.
רבי יהודה אומר ב"י.
לית ליה האי ק"ו דצן
זומא, ומשם אית ליה שום
פירוש עליה וכו' מחיל
והתניא כהן גדול ב"י.
מספקא ליה לרבינו אריה
מנא ליה דמיתוקמא כבן
זומא דילמא ר"י היא.
ונשמאל הויא פשיטא ליה
דמתוקמא סבילי עלמא.
אי אסח דעתיה הואת
שלישי ושביעי בעי.
צטומאה צמחות
המת מושלל הסח הדעת
לפינן הואה, אכל צטומאה
שרן ושאר טומאות לא
אשכחין שיהא לר' יהודה
צביל כך. הא דבבב"ר ע"י
דעת ביאת המקדש ב"י.
נראה דלכן זומא לריך לה
מקל וזומר (דכרין) [סבירא
ליה כדכנן] אפילו דעביל

(א) נראה דל"ל אכל קידוש ימים ורגלים של שחרית שאמר וימזו לו.